

- Ode aan de Synode - pagina 2
- Kinderkookclub: elke keer weer genieten - pagina 6
- Denk mondiaal en werk lokaal - pagina 8

Kerk in Zoetermeer

Uitgave van de Protestantse Gemeente Zoetermeer

2e jaargang | nummer 9 | november 2018

Herdenken in de christelijke traditie

INTERVIEW • November is vanouds de maand van het herdenken van overleden medemensen. Hoe kun je als kerk een rol spelen in de verwerking van verlies, in de kerkgemeenschap en in de kring van familie en vrienden?

We spreken hierover met ds. Evert van den Ham, predikant van de hervormde wijkgemeente Oosterkerk, en met ds. Rein Algera van de protestantse wijkgemeente Zoetermeer-Noord (Ichthuskerk). Aafke Halma, medewerker in de schrijverspool van *Kerk in Zoetermeer*, neemt deel aan het gesprek omdat zij als ritueelbegeleider nauw bij dit thema betrokken is. Vanuit de christelijke traditie worden de doden begraven, maar of en welke rituelen daaromheen een rol speelden is niet altijd duidelijk. Wel zien we het blijvend herinneren van overledenen in de verhalen over mensen die geleefd hebben. De eeuwen door kregen zij zo een 'gezicht' voor het nageslacht.

Overleden geliefden een 'gezicht' geven

Betrokken en respectvol

Rein en Evert hanteren voor een afscheidsdienst dezelfde uitgangspunten: de overledene herkenbaar maken en troost bieden aan alle nabestaanden. Beide predikanten hechten daarbij veel belang aan participatie van de nabestaanden. Zij zijn van mening dat de familie zoveel mogelijk dingen rond de uitvaart zelf doet, vanuit hun eigen wensen. Dat geldt voor hen ook als de familie de keuze maakt voor begraven of voor cremieren. Evert heeft een sterke voorkeur voor begraven, maar respecteert altijd de wens van de familie. Enigszins zakelijk merkt hij op dat het resultaat van beide vormen uiteindelijk hetzelfde is: stof of as. In de Bijbel wordt eigenlijk alleen over begraven gesproken. Rein

Danken en gedenken

Foto's: Leonie Vreeswijk-Feith (www.photosbyleonie.nl)

noemt het voorbeeld van Ezechiël 37, waar in een visioen staat beschreven hoe God dorre doodsbeenderen weer tot leven wekt. De predikanten benadrukken dat het belangrijk is de verschillende rollen goed te onderscheiden: wat brengen familie en anderen in en wat de kerk (lees: de predikant). Zij vinden het essentieel dat zij als vertegenwoordiger van de kerk tijdens de afscheidsdienst aandacht geven aan wat God heeft betekend in het leven van deze mens. Een 'in memoriam' kan dan ook het beste van de familie komen.

Nabestaanden zijn veel meer dan vroeger betrokken bij de vormgeving van de uitvaart, merkt Rein op. Ze brengen daarbij veel creativiteit in.

Diep raken

Steeds vaker hebben nabestaanden weinig tot zelfs niets (meer) met de

kerkelijke rituelen. In dat gat springen – oneerbiedig gesproken – de professionele ritueelbegeleiders.

Behoeft aan christelijke rituelen en symbolen

'Mensen die weinig of niets (meer) met de kerk te maken hebben of willen hebben', is de ervaring van Aafke als ritueelbegeleider, 'hebben veel behoefte aan rituelen en symbolen.' Juist vanwege haar eigen achtergrond als actief lid van wijkgemeente Zoetermeer-Noord voelt ze als geen ander aan hoe mensen daarin staan. Het is opvallend hoe vaak aan de kerk gerelateerde symbolen mensen het diepst blijken te raken. 'Brandende kaarsen bijvoorbeeld stralen voor iedereen warmte, troost en nabijheid uit. Een witte roos wordt gebruikt als teken van reinheid. Eigenlijk spelen de vier elementen aarde, vuur, water en lucht ook buiten de kerk in vele vormen een rol bij rituelen. Ze roepen bij mensen een intense beleving op.'

'Laying the cross'

Sprekend over rituelen schetst Evert vanuit zijn jarenlange ervaring in Afrika de ceremonie van 'laying the cross'. Wij zouden zeggen: het plaatsen van een grafsteen, soms meer dan een jaar na de begrafenis. Iedereen uit de lokale gemeenschap is daarbij aanwezig en het gaat er vaak vrolijk aan toe. 'Heel mooi', zegt Evert, 'is dat de familie en andere mensen van de lokale gemeenschap in alles betrokken worden. Ze maken samen de kist, graven samen het graf en vullen het respectvol met

Dankdienst voor het leven

De laatste jaren heeft er een verschuiving plaatsgevonden. 'Steeds vaker houden mensen een dankdienst voor het leven. Vroeger spraken we altijd van een rouwdienst', zegt Rein. 'Waar mensen vroeger de kleur paars kozen: de kleur van inkeer en rouw, wordt nu vaak voor wit gekozen, of juist heel kleurrijk. Het accent is verschoven van diepe rouw en verdriet naar dankbaarheid voor het leven van de overledene.' Verder spelen bloemen, rituelen en symbolen, maar ook foto- en filmpresentaties een steeds belangrijker rol. Ook in de Oosterkerk zijn vaker bloemen op of bij de kist te vinden. Iets anders is het condoleren en samenzijn bij een overlijden. Evert kreeg eens van iemand een onthutste reactie toen in een overlijdensadvertentie stond aangegeven: geen bezoek aan huis. 'Onbegrijpelijk vond diegene: juist als je je vrienden het hardst nodig hebt, zijn ze niet welkom.' Rein denkt dat mensen soms zo vast zitten in hun verdriet, dat de gedachte daaraan op de achtergrond raakt.

Eeuwigheidszondag

Bij de invulling van de herdenking op de laatste zondag van het kerkelijk jaar zijn er in de kerken van Evert en Rein veel overeenkomsten, maar ook verschillen. Bij beiden staat het respectvol noemen van namen

De overstap

bij de bron
van mijn ziel
aan de grens
van mijn tijd

wacht een tram
naast een halthuis
aan het Godsspoor
door de poort

geen doodloop
maar overstap
aan het eind
van mijn lijn

in zalige cadans
wieg ik op weg
naar wat voor nu en altijd
mijn bestemming zal zijn

Rein Algera
in: 'Lucht tegen leegte'

centraal. Evert in de Oosterkerk is voorstander van soberheid. 'In de dood zijn we immers allemaal gelijk'.

In de Ichthuskerk is er meer symboliek: een bloemstuk, kaarsen met de namen van overledenen, de bijbeltekst van de begrafenis wordt gelezen, de namen worden bijgeschreven in het paarse boek – het Boek van de bewaarde namen – en ook de namen van mensen die eerder zijn overleden, of niet direct tot de gemeente horen maar wel tot de familie of vriendenkring van gemeenteleden, worden genoemd. Het symbool van het licht is in de eredienst belangrijk en zeker ook bij deze herdenkingsdienst op Eeuwigheidszondag 25 november (zie de kerkdiensten op pagina 4).

Bemoedigend

De rituelen en symbolen van de kerk hebben niet alleen veel christelijke kerkgenootschappen dicht bij elkaar gebracht in mooie uitingsvormen bij het afscheid nemen van een geliefde, maar in feite ook hun weg 'naar de straat' gevonden. Denk aan een televisieprogramma als 'Voor wie zou jij een kaarsje willen branden?' In Zoetermeer zien we dat in initiatieven als de jaarlijkse herdenking bij de Watertoren voor mensen van allerlei achtergrond en ook bij de activiteiten van Halte 2717 in winkelcentrum Buytenwegh rondom Allerzielen op 2 november die in een behoefte blijken te voorzien. Misschien mag het bemoedigend heten dat bij alle teruglopende aandacht voor geloof en de kerken, mensen vaak en op uiteenlopende wijze worden geïnspireerd door diezelfde kerken.

• Aafke Halma en Fien Meiresonne

In de berk in onze tuin zat altijd een vogeltje het hoogste lied te zingen. Maar op een morgen bleef het heel stil en de verklaring lag onder de boom.

Ik heb een tijd met mijn vriendje in mijn hand gestaan en toen voor hem het volgende liedje gezongen.

• Jan Bosman
LEZER 'KERK IN ZOETERMEER'

*Klein, klein vogeltje,
hoe is dat nu gekomen?
Pas nog zong je 't hoogste lied
in de hoge bomen.*

*Klein, klein vogeltje,
waarom zwijgt nu je stem?
Je tjipte vroeg, je tjipte laat,
tot lof en prijs van Hem.*

*Klein, klein vogeltje,
straks in het Paradijs,
dan fluit je vroeg, dan fluit je laat
een eindeloze wijs.*

VAN DE REDACTIE

Morgen

De maand november markeert het einde van een aards seizoen. Wanneer oogst en vangst zijn binnengehaald, is er de Dankdag voor gewas en arbeid. God dankend voor het voedsel dat we ontvangen, denkend aan de zorg voor schepping en duurzaamheid, biddend voor gebieden die te kampen hebben met droogte en klimaatverandering. De maand november markeert ook de overgang van het ene naar het volgende kerkelijke jaar. Op deze grens gedenken we overleden mensen in onze nabijheid. We laten ons troosten en bemoedigen in het besef dat het aardse leven niet ophoudt, maar doorgang vindt in een hemels perspectief in Gods levende en lichtende nabijheid.

Zoals deze strofe verwoordt in een hertaling van het lied 'De dag door uwe gunst ontvangen':

*Op aarde blijft de lofzang klinken,
nooit zal zij onderbroken zijn.
Zoals wie nu uw troon omringen
zich laven aan uw zonneschijn.*

Het sluit aan bij de tekst van een Engelse hymne die nog in mij rondzingt na de laatste Evensong in de Oude Kerk:

*When earth's day is over,
may heaven's tomorrow
dawn on us ...*

Wanneer de aardse dag gedaald is, zal een hemels morgen dagen. Het is avond geweest en het wordt morgen: een nieuwe dag.

• Marieke van der Giessen-van Velzen
HOOFD/EINDREDACTEUR

THEMA VANAF 10 NOVEMBER
Ode aan de Synode

NATIONAAL • Vierhonderd jaar geleden werd de Nationale of Dordtse Synode gehouden: een belangrijk moment van eenwording van de Nederlandse staat, kerk en taal. Dat wordt dit jaar groots gevierd in Dordrecht, met een Ode aan de Synode, van november 2018 t/m mei 2019.

Tijdens het Twaalfjarig Bestand tussen Nederland en Spanje (1609-1621) werd een heftige discussie gevoerd over de positie van de kerk binnen de staat, en over de vraag of de oorlog moest worden beëindigd of voortgezet.

De Nationale of Dordtse Synode zocht naar eenheid voor de nieuwe Nederlandse kerk en wilde een einde maken aan het conflict tussen remonstranten (rekkelijken) en contra-remonstranten (preciezen). De Dordtse Synode was daarmee een belangrijke mijlpaal naar eenwording van Nederland: staat en kerk. Bovendien nam de Synode het belangrijke besluit om de Bijbel uit de grondtalen te laten vertalen naar het Nederlands. Deze Statenbijbel speelde een belangrijke rol bij de vorming van een Nederlandse taal.

Koninklijke opening

Op 10 november zal Koning Willem-Alexander het evenement Ode aan

de Synode openen in de Augustijnenkerk. Daarna zet hij op het plein van het Hof van Nederland een robotarm in werking, die negen maanden lang bezig zal zijn met het kalligrafieren van de Statenvertaling.

Verzoeningsdienst

Op 11 november organiseren de protestantse Grote Kerk-gemeente en de remonstrantse gemeente van Dordrecht samen een 'verzoeningsdienst' in de Grote Kerk van Dordrecht, met als thema 'Vrijheid en verdraagzaamheid'.

W dordrecht.remonstranten.nl/400-jaar-synode-11-november-dienst

'Werk, bid en bewonder'

Van 13 november 2018 t/m 19 mei 2019 organiseert het Dordrechts Museum de tentoonstelling 'Werk, bid en bewonder. Een nieuwe kijk op calvinisme en kunst'. Deze toont de relatie tussen calvinisme en kunst, in

Heruitgave Acta Dordtse Synode

Ter gelegenheid van het jubileum worden alle notulen en vergaderstukken heruitgegeven. December vorig jaar werd in het Dordrechts Museum het tweede deel van deze Acta aangeboden aan de Dordtse burgemeester. De Zoetermeerse dr. Joke Roelevink gaf daar een korte lezing over de invloed van de politieke geïnteresseerden die tijdens de Nationale Synode van Dordrecht aanwezig waren. Zij stelde dat de gematigde en positieve opstelling van de leerregels mede aan hen was te danken. Dit was helaas het laatste wat zij aan deze serie kon bijdragen, zij is deze zomer overleden.

een brede context. Niet alleen is het schilderij 'De synode van Dordrecht' van Pouwel Weyts te zien, ook literatuur, muziek en kerkarchitectuur komen aan bod.

Te zien en te horen

- In het Hof van Nederland is er de expositie 'Te kunst en te keur, 400 jaar Statenbijbels'.
- Het Dordts Patriciërshuis en Museum aan de Maas laat een collectie 'Spotprenten' zien over de kerkelijke en politieke strijd die aanleiding was voor de Dordtse Synode.
- Van en in de Grote Kerk maakt kunstschilder Henk Helmantel een bijzonder 'Synode-werk'.
- In de Grote Kerk vijf concerten-met-lezing. Het eerste concert is op zaterdag 1 december om 16.00 uur.

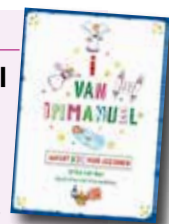
W www.synode400.nl/agenda

• Mieke Brak

AANRADERS

De I van Immanuël

Advent ABC voor gezinnen met kinderen die (net of al langer) kunnen lezen. Verhalen en vragen, versieringen en letters om te kleuren en op te hangen. € 8,95 Uitgeverij Columbus

Adventskalender 'Hoop'

'Hoop' is de rode draad van de Adventskalender 2018. Een dagelijkse bijbeltekst, een quote om over na te denken, een persoonlijk verhaal, een recept. In het thema 'Hoop' wordt het licht op het pad naar Kerst zichtbaar. *Gratis W* www.protestantsekerk.nl/adventskalender

Landelijke Diaconale Dag

Kom inspiratie opdoen op de 123e Landelijke Diaconale Dag met een afwisselend programma en workshops over onder andere zorg, armoede en vluchtelingen. 10 november, Jaarbeurs Utrecht *W* www.kerkinactie.nl/idd2018

Geloven op werkdagen

IZB-brochure voor ondernemers en leidinggevenden over 'Pendelen tussen de binnenkamer en het werk'. Investeren in de relatie met God levert een 'winst' op die niet in cijfers is uit te drukken. Tevens een serie podcasts ('woord voor de werkweek') op maandagmorgen. *Gratis W* www.izb.nl

Jongerenreis Libanon

Van 22-26 maart 2019 organiseert Taizé, samen met de katholieke, orthodoxe en protestantse kerken van het Midden-Oosten, in Beiroet een groot jongeren-evenement. 18-35 jaar, uiterlijk 14 november aanmelden E w.wolswinkel@kerkinactie.nl

28 NOVEMBER
Dag van de Dialoog

ELKAAR ZIEN • Met de ondertekening van het Handvest voor Compassie mag Zoetermeer zich Stad van Compassie noemen. Iets om trots op te zijn én met hoofd, hart en handen verder invulling geven aan een waarde(n)vol Zoetermeer. Zo organiseert het Interlevensbeschouwelijk Overleg Zoetermeer op woensdag 28 november samen met de gemeente en het Forum de Dag van de Dialoog. Per tafel met zes tot acht personen in gesprek over ervaringen, dromen en mogelijkheden. Wat betekent 'elkaar zien' in deze tijd en welke veranderingen zou jij graag zien en mogelijk willen maken?

20.00 uur, Forum Stadhuis E ambassadevoorvrede@gmail.com

ILOZ-voorzitter Shamier Madhar en burgemeester Aptroot ondertekenden als eersten op vrijdag 21 september tijdens de Vredesweek het Handvest voor Compassie Zoetermeer. Foto: Leonie Vreeswijk-Feith

Advertenties

Gebroeders Huurman
een vertrouwde naam voor al uw bouw wensen

Bouwbedrijf | Gebroeders
Huurman

100 jaar vakmanschap en deskundigheid in nieuwbouw, verbouw, onderhoud en renovatie.

www.gebrhuurman.nl

Kwaliteit Zekerheid Service Garantie

Van Dorp uw technisch dienstverlener

**ZEKER VAN VAKWERK
ZEKER VAN DORP**

Van Dorp is specialist in technisch beheer van bestaand vastgoed. Wij nemen u het hele proces uit handen en denken met u mee hoe u uw pand optimaal kunt inzetten en verduurzamen.

Als familiebedrijf hebben wij betrokken medewerkers met passie voor techniek. Met hun vakkennis en persoonlijke aandacht realiseert Van Dorp duurzame oplossingen. U bent zeker van een gezonde leef- en werkomgeving. Door onze landelijke dekking en regionale aanwezigheid zijn wij altijd dichtbij. Neem contact met ons op via (079) 368 76 87 voor vrijblijvend advies.

vandorp.eu

VAN DORP
MET KENNIS EN RESPECT

Ook adverteren in *Kerk in Zoetermeer*?
Vraag de tarieven:
advertenties@kerkinzoetermeer.nl

Met betrokkenheid en respect wordt alles tot in detail geregeld

Teeuw

UITVAARTVERZORGING

Hoekindseweg 61
Bleiswijk

www.teeuwuitvaartverzorging.nl

Dag en nacht bereikbaar

079 - 342 60 70

Aafio Ritueelbegeleiding
is uw persoonlijke coach voor ondersteuning, begeleiding en (inhoudelijke) vormgeving voor een waardige en sfeervolle uitvaart passend bij u en de overledene en behulpzaam bij de overgang naar de nieuwe situatie.

Neem vrijblijvend contact op via:
info@aafio.nl
(0)6 486 930 54

THEMA ORGAANTRANSPLANTATIE

'Als je wilt ontvangen, wil je ook geven'

INTERVIEW • In een gesprek voorafgaand aan een avond over orgaandonatie – in een korte oktoberserie over Levenskruispunten – vertelt Jan Jonker over de ervaringen met longtransplantatie in zijn gezin en geeft zijn persoonlijke visie op orgaandonatie.

Hoe ben jij betrokken bij orgaandonatie?

'Voor mij begint het verhaal in dit verband in 1972. Op 12 juli van dat jaar kregen een nog redelijk jonge moeder en vader hun eerste kind, op het eerste gezicht een gezond meisje van zes pond. Zo'n 24 uur later werd dat meisje geopereerd in het Sophia Kinderziekenhuis in Rotterdam. Enkele uren later kreeg de vader de jobstijding van de assistent chirurgie: "Uw dochter is geopereerd wegens een darmperforatie, naar alle waarschijnlijkheid veroorzaakt door CF, taaislijmziekte. Uw dochter heeft naar verwachting niet langer dan enkele dagen, hoogstens weken te leven." Die vader was ik.'

'Als ouders grepen wij die mogelijkheid graag aan'

'De hemel zij dank: onze dochter Monique had veel en veel meer levenskracht en levensdrang dan die chirurg kon vermoeden. De dagen werden weken, maanden, jaren. Wel werd voor haar begin jaren negentig een dubbele longtransplantatie nodig, om verder te kunnen leven en kwaliteit van leven te herstellen. Als ouders grepen wij die mogelijkheid graag aan. Tegelijk stelden wij ons van harte beschikbaar als orgaandonor. De longtransplantatie in januari 1995 was voor Monique een groot succes. Zij heeft daarvan nog ruim twaalf jaar profijt gehad en die jaren intensief geleefd.'

Intussen hebben wij als ouders een tweede goede ervaring met longtransplantatie. Onze zoon Jeanpaul uit 1976, die ook taaislijmziekte heeft, kwam in 2015 in de situatie dat een longtransplantatie onontkoombaar was. Die is in november 2016 in België met succes uitgevoerd. Hij kan nu samen met zijn vrouw weer genieten van hun dochter en zijn leven weer oppakken.'

Dat zijn dus vooral ervaringen met orgaantransplantatie. Hoe denk jij over orgaandonatie?

'Om te beginnen is onze reactie eenvoudig: als je wilt ontvangen, wil je ook geven. Waarbij wij ook berichten lezen van nabestaanden die een stukje troost vinden in het feit dat orgaandonatie van hun overleden kind of partner andere mensen nieuwe levenskansen heeft gegeven. Die levenskansen willen Ellen en ik zelf ook graag geven. Het grote tekort aan orgaandonoren in Nederland en het besef dat honderden mensen daardoor 'ten dode opgeschreven' zijn, versterkt onze bereidheid daartoe.'

Wat vind je van de nieuwe donorwet?

'In België is al jaren in de wet vastgelegd, dat iemand donor is, tenzij hij of zij daar bezwaar tegen maakt. In Nederland is het initiatief-wetsvoorstel voor actieve donorregistratie dit voorjaar aangenomen. De wet zal in de zomer van 2020 in werking treden.'

Op 11 oktober was er in De Regenboog een avond over orgaandonatie, onder de noemer Levenskruispunten. Abele Reitsma en Jan Jonker gaven ieder hun visie hierover. Abele Reitsma is mediator en trainer motivational interviewing en tevens voorzitter van de Stichting Bezinning Orgaandonatie (BSO). Jan Jonker, die we spraken, woont vanaf 1980 in Zoetermeer, in de wijk Meerzicht. Hij is een actief gemeentelid van de protestantse wijkgemeente De Oase, getrouwd met Ellen en vader van drie kinderen, van wie twee een longtransplantatie hebben ondergaan.

De voorlichting daarover is begin oktober van start gegaan. De wet dwingt mensen bewust na te denken over orgaandonatie en gebruik te maken van hun zelfbeschikkingsrecht. Ze kunnen nog steeds kiezen om wel of geen donor te zijn. Als ze niet kiezen, staan ze geregistreerd als 'geen bezwaar'. Die krachtige stimulans om na te denken en zelf te beslissen, vind ik belangrijk. Tegelijk hoop en verwacht ik dat er door deze wet meer donororganen beschikbaar komen.'

Kun je je voorstellen dat mensen moeite hebben met het geven van organen?

'Ja zeker. Orgaandonatie is, evenals het ondergaan van een orgaantransplantatie, een ingrijpende zaak. Beide staan in het kader van vragen over leven en dood. Daarbij spelen onder meer psychische, emotionele, levensbeschouwelijke en soms ook heel praktische vragen een rol. Belangrijk vind ik dat iedereen die volwassen en wilsbekwaam is, zelf daarover kan beslissen of zo nodig iemand kan aanwijzen die in zijn of haar naam daarover beslist. Wel zie ik dat er nog veel onduidelijk is over de details en de uitvoering van de wet. Dat verdient beslist meer aandacht.'

• Els Alebregtse

DOORGEVEN

Nalaten dichtbij huis, dichtbij uw hart

TESTAMENT • Als kerkgemeenschap beleven we samen het geloof dat ons van generatie op generatie is overgedragen. Dat geloof mogen wij op onze beurt weer doorgeven aan volgende generaties. Dat kan onder meer door de kerk als begunstigde op te nemen in uw testament. In een testament kunt u vastleggen dat u naast kinderen, familie of vrienden ook de kerk laat delen in wat u zelf mocht ontvangen. Met uw nalatenschap draagt u

bij aan een kerk die ook in de toekomst een levendige gemeenschap vormt die diaconaal en missionair aanwezig is in de directe omgeving en in de wereld. Wat u nalaat, krijgt zo een bestemming dichtbij huis en dichtbij uw hart.

Wilt u meer weten over de mogelijkheid om na te laten aan de kerk, neem dan contact op met Gerrit Jorna, coördinator Inkomstenwerving van de Protestantse Gemeente Zoetermeer T 06-2084 5376 E gerritjorna@gmail.com

PERSPECTIEF

Dankend gedenken

November, en een thema-nummer over 'danken en gedenken'. Deze twee woorden staan ver van elkaar af, maar hebben ook iets gemeen. Ze gaan allebei over terugkijken. Het ene kijkt terug op de mooie dingen, het andere staat stil bij gemis en het verdriet dat daarbij komt kijken. Aan die kant is er pijn, een verschrikking die je niet kunt negeren. Het is als een bosbrand die door je leven raast. Alle woorden, alle houvast en alle geloof worden weggebrand. Aan de andere kant is er dankbaarheid, de durf om alles als een geschenk te durven zien.

Dit raakt de kern

Dit raakt de kern van geloven. Dat je in het diepst van je ziel, in het hart van wie je bent, dankbaar kunt zijn voor het leven. Dat je het leven niet als vanzelfsprekend ervaart ... 'Danken en gedenken', het is als water en vuur. Psychologen beseffen de vitaliteit van een dankbare levensbeschouwing maar al te goed.

Ze zien dankbaarheid als een oefening voor een gelukkiger leven. Tegelijk is 'gedenken' volgens hen een onmisbaar onderdeel van een gezond rouwproces. Dankend gedenken en gedenkend danken kunnen zo bij wie rouwt samenvallen.

Ruimte voor God

Toch blijft er altijd spanning, voelbaar op allerlei momenten in het leven. Hoorbaar in vragen als: Hoe kun je dankbaar leven in een wereld vol vragen? Hoe kun je rust vinden ...? Er is geen eenduidig antwoord op dit oude vraagstuk, in ieder geval niet in dogma's. Wat ik wel heb gemerkt is dat er in dit vraagstuk ruimte ontstaat voor God. God als Trooster, maar ook als iemand met Wie je kan en mag worstelen. Het vraagstuk is een valstrik, God gebruikt de valstrik om ons te openen. Zodat wij loslaten, onbevange durven kijken en onszelf overgeven aan Hem.

• Arte Havenaar

BUURTPASTOR PERRON IN OOSTERHEEM

Advertorial

Wereldlichtjesdag

Op zondag 9 december organiseert de stichting Wereldlichtjesdag Zoetermeer voor de zesde keer een stille, met kaarsjes verlichte tocht langs de kindergraven op de begraafplaats de Meerbloemhof, gevolgd door een indrukwekkende herdenkingsdienst met muziek, tekst en stilte, voor ouders, broers, zussen en familie die een kind hebben moeten verliezen. Burgemeester Aptroot zal met zijn aanwezigheid steun betuigen. 19.00 uur; aanmelden kan via W.wereldlichtjesdagzoetermeer.nl

Advertenties

bloemsierkunst flora project
Middelwaard 46
2716 CW Zoetermeer
Tel. 079 351 34 33
www.floraproject.nl

*Goed geschikt
Eigentijds bloemwerk
Verzorgd rouwwerk*

PHOTO'S by Leonie
info@photosbyleonie.nl
06-526 300 48
www.photosbyleonie.nl

Redactie.AMG
JOURNALISTIEK BUREAU
voor tekst, beeld- en eindredactie
A.M. van der Giessen-van Velzen
(079) 3 522 519 · Redactie.AMG@online.nl

Van Dongen
Uitvaartzorg met karakter

Kleinschalige onderneming met persoonlijke zorg en aandacht
24 uur per dag bereikbaar
Ongeacht uw verzekering

Bel na overlijden
079 - 343 43 03,
wilt u 24 uur per dag bereikbaar!

Van Dongen
Uitvaartzorg & UitvaartCentrum
Bredewater 20a, 2715 CA Zoetermeer
079 - 343 43 03 • www.vdusz.nl

KERKDIENTEN NOVEMBER 2018

Bezoek voor actuele informatie over kerkdiensten en activiteiten de websites van de wijkgemeenten, de algemene (vernieuwde!) website PGZOETERMEER.NL en ook onze KERKINZOETERMEER.NL

CONTACT

HERVORMDE WIJKGEMEENTE

OUDE KERK
Wijkgebouw Dorpsstraat 57
Predikant ds. C.H. Wesdorp
Annalaats 2, 2713 AL • T (079) 316 34 54
E predikant@oudekerkgemeente.nl
Vrije dag di
Pastoraal contactpersoon
Marja van den Boomgaard • T 06 225 126 09
E boomma@xs4all.nl
Scriba Jan Peter Leenman
Pitrusvaart 10, 2724 VC • T (079) 331 74 22
E scriba@oudekerkgemeente.nl
W www.oudekerkgemeente.nl/contact

GEREFORMEERDE WIJKGEMEENTE

PELGRIMSKERK
Wijkgebouw 't Centrum • Frans Halsstraat 1
T (079) 316 36 00
Wijkpastor Marga Schipper-Boven
Blauw-roodlaan 25, 2718 JN
T (079) 361 34 03 • 06 475 942 69
E marga_boven@ziggo.nl
Werkdagen ma, di en do
Beheerder F.v.d. Beld
T (079) 316 74 70 • 06 106 740 94
Scriba Tom Westerhof
Charlotteplaats 6, 2713 BB • T (079) 316 93 79
E scribapelgrimskerk@pgzoetermeer.nl

PROTESTANTSE WIJKGEMEENTE DE OASE

Pastor ds. Carina Kapteyn
Jessicagang 46, 2719 CA
T (079) 347 85 33
E dsckapteyn@gmail.com
Vrije dagen ma, wo- en vr-middag
Scriba Els Alebregtse
Hildebrandthove 94, 2726 AZ • T (079) 323 72 39
E scribavandeoase@gmail.com
Coördinator koster
Taco Slagter • T (079) 321 36 59
Zaalreservering Eefke van den Broek
T 06 21565723
E beheerdervandeoase@gmail.com

PROTESTANTSE WIJKGEMEENTE DE REGENBOOG

Predikant ds. Dick Sonneveld
Parelgruis 56, 2718 NV
T (079) 360 45 52
E predikant@pwwgderegenboog.nl
Tel. spreekuur iedere ma, di, do en vr van 8.45-9.15 uur; en op ma-avond van 19.00-19.15 uur • **Vrije dag** wo
Kerkelijk werker Marga Schipper-Boven
Blauw-roodlaan 25, 2718 JN
T (079) 361 34 03 • 06 475 942 69
E kerkelijkwerker@pwwgderegenboog.nl
Werkdagen ma, di en do
Scriba Jan Blankespoor • Machtildahof 10, 2719 AT • T (079) 321 21 64
E scriba@pwwgderegenboog.nl

HERVORMDE WIJKGEMEENTE OOSTERKERK

Predikant ds. E. van den Ham
Leerbroekstraat 36, 2729 HX
T (079) 316 00 58
E ds@vandenham.mobi
Vrije dag wo
Scriba J.M. Verhulst • Plataanhout 72, 2719 KX
T (079) 342 50 90 • E scribawijk4@gmail.com
Kerkelijk werker Cocky van Dorp
Voorweg 220, 2716 NL • T 06 247 353 83
E cadvandorp@hotmail.com
Kostersgroep Fam. A.J. van Daalen
T (015) 369 87 67 • 06 534 184 55
Zalenverhuur
E zalenverhuuroosterkerk@gmail.com

PROTESTANTSE WIJKGEMEENTE ZOETERMEER-NOORD

Predikant ds. Rein Algera
Lissenvaart 140, 2724 SP
T (079) 342 62 61 • E algeus@ziggo.nl
Werkdagen ma, di, wo-morgen en do (pastoraat Buytenwegh en De Leyens)
Predikant ds. Nico de Lange
Toscascouw 23, 2726 JJ
T (079) 360 31 01 • E berichten@nicodelange.nl
Werkdagen ma, di, vr (pastoraat: Seghwaert)
Scriba Liesbeth de Kam • p/a Frans Halsstraat 3
2712 JS • T (079) 342 07 51 • E scriba@pwwzn.nl

Perron • Oosterheemplein 320

Buurtpastor Arte Havenaar
T 06 409 607 68
E artehavenaar@perron-oosterheem.nl
W www.perron-oosterheem.nl

Halte 2717 • Busken Huethove 63

Buurtpastor Johan Roest
T 06 826 373 62 • E buurtpastor@halte2717.nl
W www.halte2717.nl

De Pelgrim • Frans Halsstraat 3

Pionier Gerda Griffioen
T 06 249 750 92
E gerda@depelgrimzoetermeer.nl
W www.depelgrimzoetermeer.nl

Gemeente	Zondag 4 november	Zondag 11 november	Zondag 18 november	Zondag 25 november
WIJKGEMEENTE OUDE KERK Oude Kerk • Dorpsstraat 59 2712 AD • T (079) 316 39 09 W www.oudekerkgemeente.nl	10.00 uur: Ds. C.H. Wesdorp <i>Dankstond voor gewas en arbeid</i> 18.30 uur: Ds. C.H. Wesdorp <i>Samenzangdienst</i>	10.00 uur: Ds. C.H. Wesdorp <i>Gezinsdienst</i>	10.00 uur: Ds. J. Quist Scheveningen	10.00 uur: Ds. C.H. Wesdorp
WIJKGEMEENTE PELGRIMSKERK Pelgrimskerk • 1e Stationsstraat 86 2712 HK • T (079) 316 36 00 W www.pelgrimskerkzoetermeer.nl	10.00 uur: Mw. P. Vossegat-de Bruin Zoetermeer	10.00 uur: Mw. drs. S.C.B. Hermanus-Schröder Zoetermeer	10.00 uur: Ds. D.A.J. Sonneveld <i>Maaltijd van de Heer</i>	10.00 uur: Mw. M. Schipper-Boven
WIJKGEMEENTE DE OASE De Oase • Kerkenbos 8, 2715 RP T (079) 351 67 28 W www.oase-meerzicht.nl	10.00 uur: Mw. ds. M.C. Kapteyn <i>Kerk-Schooldienst</i>	10.00 uur: Mw. ds. M.C. Kapteyn <i>Maaltijd van de Heer</i>	10.00 uur: Ds. W.L. Pera Leersum	10.00 uur: Mw. ds. M.C. Kapteyn
WIJKGEMEENTE DE REGENBOOG De Regenboog • Nathaliengang 263 2719 CR • T (079) 362 87 03 W www.pwwgderegenboog.nl	10.00 uur: Ds. D.A.J. Sonneveld	10.00 uur: Ds. D.A.J. Sonneveld, <i>Maaltijd van de Heer</i> 17.00 uur: Ds. D.A.J. Sonneveld en mw. M. Schipper-Boven <i>Kapelviering</i>	10.00 uur: Mw. W.J. Bettenhousen-Baak Zoetermeer	10.00 uur: Ds. D.A.J. Sonneveld
WIJKGEMEENTE OOSTERKERK Oosterkerk • Oosterheemplein 320 2721 ND • T (079) 342 50 90 W www.oosterkerkzm.nl	09.30 uur: Ds. M.A. van den Berg Zoetermeer 16.30 uur: Ds. E. van den Ham	09.30 uur: Ds. A. Vastenhou, Den Haag 16.30 uur: Jan Willem van Dijk <i>Hart4U-dienst</i> 19.00 uur: Ds. D. van Vreeswijk, Zevenhuizen	09.30 uur: Ds. C. van Andel Amsterdam 16.30 uur: Dhr. R.L. Antes Ridderkerk	09.30 uur: Ds. E. van den Ham 16.30 uur: Ds. C.M. van Loon Rotterdam
WIJKGEMEENTE ZOETERMEER-NOORD Ichthuskerk • Parkdreef 258 2724 EZ • T (079) 341 36 20 W www.pwwzn.nl	09.15 uur: Ds. N. de Lange <i>Kind-op-schooldienst</i> 10.00 uur: Ds. N. de Lange <i>Heilige Doop</i> 19.30 uur: <i>Meditatieve viering</i>	10.00 uur: Ds. R.B. ten Hoopen, Den Haag 12.00 uur: Chagall-ruimte Ds. R.L. Algera <i>Chagall-viering</i> 19.30 uur: <i>Meditatieve viering</i>	10.00 uur: Prop. mw. E. Verheul Benthuisen 19.30 uur: <i>Vrouwenviering</i>	10.00 uur: Ds. R.L. Algera 19.30 uur: <i>Meditatieve viering</i>
ADVENTSKERKGEMEENTE Adventskerk • Julianalaan 3 2712 CB • T (079) 316 61 76 W www.vcgz.nl • E secretaris@vcgz.nl		10.30 uur: Ds. K.H. van Klaveren Den Haag		10.30 uur: Mw. ds. M. van Zoest Zetten

COLOFON

Kerk in Zoetermeer is een uitgave van de Protestantse Gemeente Zoetermeer. Deze krant verschijnt tien keer per jaar.

2e jaargang | nummer 9 | november 2018

Redactie Els Alebregtse, Jan Blankespoor, Mieke Brak, Hanneke Lam, Jan Peter Leenman, Fien Meiresonne, Willeke van Trig, Joke Westerhof

Hoofd- en eindredactie
Marieke van der Giessen-van Velzen
E redactie@kerkinzoetermeer.nl

Ontwerp en vormgeving Jessica Monker

Druk Opmeer Drukkerij bv, Den Haag

Medewerkers aan dit nummer
Flip Bakker, Joost Boogaard, Jan Bosman, Aafke Halma, Arte Havenaar, Jan van der Linden (kerkdiensten), Theo Poot (tekening), Johan Roest, Arie Vooijs, Leonie Vreeswijk-Feith (fotografie)

Kopij decembernummer

Berichten over 1 december t/m 11 januari (let op: voor 6 weken) kunt u insturen tot woensdag 7 november. Advertenties uiterlijk tot 14 november. Het decembernummer zal verschijnen op woensdag 28 november.

Jaarplanning

Aan te vragen via:
E redactie@kerkinzoetermeer.nl
In te zien: W www.kerkinzoetermeer.nl

Abonnement Jaarlijks wordt een vrijwillige bijdrage gevraagd: richtbedrag € 22. Bijdragen en giften kunnen naar NL67 FVLB 0699768160 t.n.v. Protestantse Gemeente Zoetermeer o.v.v. 'Kerk in Zoetermeer'.

Bezorging

Buytenwegh/De Leyens, Noordhove, Seghwaert, Oosterheem: Bert de Jong
T (079) 346 00 54 / 06 44 55 01 49
Rokkeveen: Fam. C. van Velzen • T (079) 347 85 33
Meerzicht: Dhr. P.J. Lemmers • T (079) 351 47 19
Dorp, Driemanspolder, Palenstein, Stadshart: Mw. A. Maas • T (079) 316 63 73

Kerkelijk Bureau

Dinsdag en vrijdag van 9.00-12.00 uur
Frans Halsstraat 3, 2712 JS Zoetermeer
T (079) 316 82 56
E kerkbureau@pgzoetermeer.nl
W www.pgzoetermeer.nl

Ook adverteren?

E advertenties@kerkinzoetermeer.nl

Abonnement of losse nummers?

E info@kerkinzoetermeer.nl
T (079) 316 82 56

OVERIGE DIENSTEN NOVEMBER 2018

Datum	Gebouw/locatie	Tijd	Voorganger
Zondag 4 november	Langeland Ziekenhuis Toneellaan 1, 2725 NA	10.30 uur	Mw. drs. S.C.B. Hermanus-Schröder
	De Oranjerie • Sumatra 11, 2721 GG	11.00 uur	Perronmeeting
Woensdag 7 november	Oosterkerk	14.30 uur	Ds. E. van den Ham
	Oosterkerk	19.30 uur	Ds. E. van den Ham
Zondag 11 november	Perron 1 • Schiebroekstraat 1, 2729 LR	10.00 uur	Dhr. W. Smit Hardinxveld-Giessendam Dovenmeeting
	Langeland Ziekenhuis Toneellaan 1, 2725 NA	10.30 uur	Pastor H. van der Bilt
	De Oranjerie • Sumatra 11, 2721 GG	11.00 uur	Perronmeeting
Zondag 18 november	Langeland Ziekenhuis Toneellaan 1, 2725 NA	10.30 uur	Mw. P. Vossegat-de Bruin
	Vivaldi • Brechtzijde 45, 2725 NR	10.30 uur	Ds. J.R. Kubacki, Leiden
	De Oranjerie • Sumatra 11, 2721 GG	11.00 uur	Perronmeeting

WEEKSLUITINGEN

Elke vrijdag in WelThuis De Morgenster
Nassaulaan 11, 2712 AT • T (079) 316 48 88

Datum	Tijd	Voorganger
2 nov	15.30 uur	Ds. C.H. Wesdorp
9 nov	15.30 uur	Drs. E. Leune
16 nov	15.30 uur	Ds. E. van den Ham
23 nov	15.30 uur	Ds. N. de Reus Gedachtenisdienst
30 nov	15.30 uur	Mw. M. van den Boomgaard

Als de graankorrel niet valt in de aarde en sterft dan blijft hij alleen; maar als hij sterft draagt hij overvloedig vrucht.

Johannes 12:24

AAN HET WOORD

“Waarom doe je wat je doet in de kerk? Het valt Annelies Bouwhuis (42), samenwonend met Thijmen en drie kinderen, nog niet helemaal mee daar een pasklaar antwoord op te geven. ‘Natuurlijk, alles wat kerk betreft heb ik van jongs af aan meegekregen van mijn ouders. In de vertrouwde Olijftak bracht ik mijn jeugd door.’ Nu hoort ze dus bij de Ichthuskerk in wijkgemeente Noord.

Wekelijks rustpunt

‘Ik voel me erg verbonden met de mensen om me heen en geniet van het wekelijkse rustpunt

In deze rubriek vraagt Fien Meiresonne steeds iemand zijn of haar kijk te geven op een bijbeltekst of bijbelgedeelte dat bemoedigt en inspiratie geeft.

Doe mij maar die barmhartige Samaritaan

dat we kerkdienst noemen’, zegt Annelies. Het zingen, het luisteren en tot rust komen na een drukke week, de kinderen even in de kindernevendienst. Maar het heeft ook alles te maken met zingeving van haar leven. ‘Op zondagmorgen sta ik daar extra bij stil.’ Haar gezin, drukke baan bij een ministerie en ook nog een zzp-activiteit vergen veel van haar organisatietalent. Daarom zijn structurele kerkelijke functies een poosje wat uit beeld, maar wie een beroep op haar doet, krijgt gehoor.

Fundament

Haar basisgedachte is dat de kerk een heel belangrijk instituut is waar veel goede, sociale activiteiten van uitgaan. ‘Natuurlijk gebeurt dat ook elders in de samenleving wel, maar de kerk heeft een gemeenschappelijk

fundament dat je niet kunt losmaken van het evangelie. Als je dat goed leest, zie je eigenlijk vanzelf wat er van je wordt verwacht.’ De wat tegendraadse Jezus gaat om met mensen met wie wij niet graag worden gezien. ‘Of Jezus nu de Zoon van God is, vind ik een lastige vraag die ik niet zomaar kan beantwoorden.’

Het sterkste en meest inspirerende verhaal van het Nieuwe Testament is voor Annelies de gelijkenis van de barmhartige Samaritaan. Het verhaal: twee dienaren van de kerk, een priester en een leviet, laten na in te grijpen bij een ernstige roofoverval. Een Samaritaan, een soort gastarbeider in het Israël van die tijd, ziet de urgentie van hulp wél in en komt in actie. ‘Wie is dan je naaste? Geef zelf het antwoord maar!’

Wilt u Kerk in Zoetermeer ook elke maand thuis ontvangen? Mail naar info@kerkinzoetermeer.nl of leg contact via kerkinzoetermeer.nl

ONDER WOORDEN

o verleden in de toekomst

mijn mens
jij bent niet meer
en niet minder
in mijn gedachten

vanuit voorbij
reis jij mij vooruit
en jij zwaait terug
in mijn gedachten

o verleden ...
maar wat eens was
is zo ook toekomst
wat uit liefde brandde
wordt zo nooit as

dag mijn mens
in mijn gedachten!

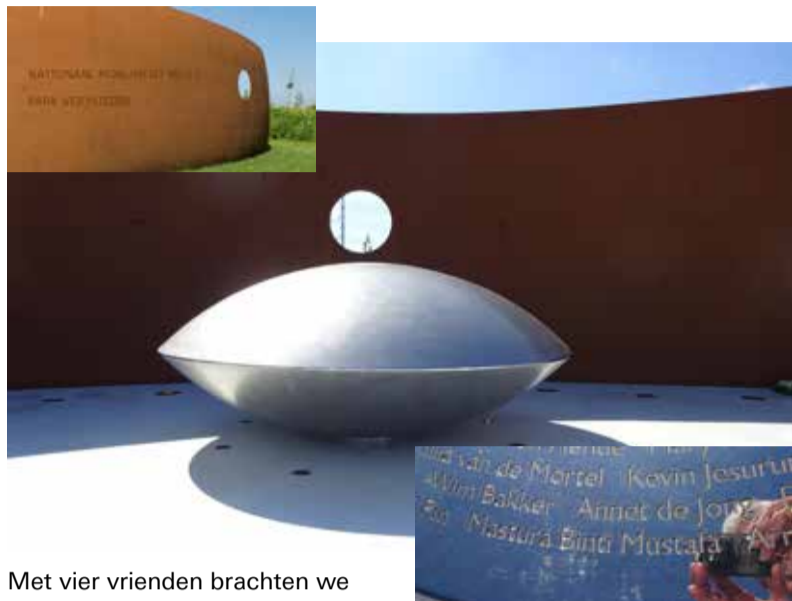
Rein Algera
in: 'Lucht tegen leegte'

THEMA

MONUMENT MH17

Zonlicht op de namen

EERBETOON • Afgelopen maand juli was het vier jaar geleden dat Vlucht MH17 van Malaysia Airways boven Oekraïne uit de lucht werd geschoten. Uit het midden van de Ichthuskerk-gemeente Noord lieten Wim Bakker en Annet de Jong bij deze aanslag het leven.

Met vier vrienden brachten we deze zomer een bezoek aan het MH17-monument dat vorig jaar is onthuld in Park Vijfhuizen onder de rook van Schiphol. In een centraal deel van het park is een gebogen plaat neergezet met daarin een ronde uitsparing. De zon kan erdoorheen schijnen,

waarbij het licht valt op een metalen kunstvorm waarin de namen van alle omgekomen passagiers en bemanningsleden zijn gegraveerd. Het nationaal monument MH17 is gemaakt door Ronald Westerhuis, bekend om

zijn roestvrijstalen sculpturen met ronde vormen van groot formaat.

Herdenkingsbos

Voor ieder van de 298 slachtoffers is er een boom geplant, voor elk land van herkomst een andere soort. Wij vonden het mooi als eerbetoon voor onze overleden vrienden een witte roos bij 'hun' boom in het herdenkingsbos vast te maken. Het monument is mogelijk geworden door bijdragen en giften van veel kanten. Het is omvangrijk en wordt door tientallen vrijwilligers, uit de streek maar ook uit andere delen van Nederland, onderhouden.

Zonnebloemen

Omdat de slachtoffers in 2014 vooral in een veld van zonnebloemen terecht kwamen, is er bij het monument ook een groot veld met deze fleurige bloemen aangelegd.

W www.monumentmh17.nl

• Fien Meiresonne

Alle activiteiten vindt u ook in de agenda en in het jaarprogramma **Gaandeweg** (brochure en digitaal) op kerkinzoetermeer.nl en op de geheel vernieuwde website pgzoetermeer.nl

OUDE KERK

- ▶ **Bijbelleeskring**
Elke donderdag, 19.15 uur
- ▶ **Hebreeuws leren lezen**
Elke donderdag, 16.30 uur
- ▶ **Verdieping van je geloof**
Elke woensdag, 20.45 uur
- ▶ **Leerhuis 'Godsbeelden'**
Wat is een gezond denken over God?
26 november, 20.00 uur
Wijkgebouw Dorpsstraat 57
E predikant@oudekerkgemeente.nl

DE OASE

- ▶ **'De orthodoxe ketter'**
Woensdag 10.30 / vrijdag 20.00 uur
- ▶ **Jezelf en de a/Ander**
Elke dinsdag, 10.30 uur
- ▶ **Rondom de bron**
14 november, 19.00 uur
- ▶ **Sirkelslag Kids**
Spannende landelijke en interkerkelijke wedstrijd met creatieve uitdagingen en opdrachten.
16 november, 19.00 uur, 4-16 jaar
- ▶ **Symbolisch bloemschikken**
21 november, 19.30 uur; € 3,50

DE REGENBOOG

- ▶ **Close reading – Psalm 138**
Woord voor woord aandachtig lezen. Over de dankbaarheid aan God.
8 november, 20.00 uur
- ▶ **Contextueel Bijbellezen**
De kameel die niet door het oog van de naald kan: Mattheüs 19:16-22
14 november, 20.00 uur
- ▶ **Stef Bos: 'Die alles verbindt'**
Over het geheim van muziek en tekst
21 november, 20.00 uur
- ▶ **'Oorsprong' van Dan Brown**
Waar komen wij vandaan, waarnaar zijn wij onderweg?
22 november, 20.00 uur
E daj.sonneveld@gmail.com

24 NOVEMBER

Open kerk: gedenken

Naast de gedachtenisdienst op zondag 25 november is de Ichthuskerk op de zaterdag ervoor open tussen 16.00 en 17.30 uur. In stiltecentrum De Toewending kan iedereen die dat wil een kaars aansteken om iemand te gedenken. Gastpersonen heten je welkom en er is een predikant aanwezig voor gesprek.

16.00-17.30 uur, Parkdreef 258

NOORD

- ▶ **Meditatieve vieringen**
'Mijn lied van verlangen'
4, 11, 25 november, 19.30 uur
E rvanderkruktm@ziggo.nl
- ▶ **Vrouwenviering**
'Licht breekt door'
18 november, 19.30 uur

ADVENTSKERK

- ▶ **Leven in aandacht**
3 november, 9.30 uur
T 331 05 60
- ▶ **Lunchbios: 'Verzet en overgave'**
Film met nagesprek en lunch
11 november, 12.30 uur; € 8
- ▶ **Grote denkers**
'Van positivisme tot Popper'
19 november, 15.00/20.00 uur; € 5
- ▶ **De krant op tafel**
26 november, 15.00 uur
E khvanklaveren@gmail.com

NICOLAAS / DE KAPELAAN

- ▶ **Vergeven? – 'Troubled Water'**
5 november, 20.00 uur
- ▶ **Kunst en geloof: iconen**
8 november, 20.00 uur
- ▶ **Rowan Williams: 'God met ons'**
14 november, 20.00 uur
- ▶ **Santiago de Compostella**
22 november, 20.00 uur
E geloofscentrum@hnpz.nl

4 NOVEMBER

Kind-op-schoot

Op zondag 4 november is het vóór de gebruikelijke dienst weer feest met de kind-op-schootviering. De allerkleinsten uit onze gemeente zijn, samen met hun ouders, verzorgers, broers, zussen en vrienden en vriendinnen van harte welkom om 9.15 uur. We kijken en luisteren naar het verhaal over de herder die op zoek ging.

9.15 uur, Ichthuskerk, Parkdreef 258

11 NOVEMBER

Kapelviering

Een viering in de kring met een meditatief karakter met ruimte voor persoonlijk gebed en geloofsbeleving, voorbeden, zegen en de Maaltijd van de Heer. Liederen, teksten, dia's en muziek dragen bij aan het jaarthema 'Feest vieren in de Bijbel'. Deze keer: Loofhuttenfeest. Welkom!

17.00 uur, De Regenboog, Nathaliengang 263

18 NOVEMBER

Vrouwenviering

In de vrouwenviering staat we stil bij het doorbreken van het licht. 'Soms breekt uw licht in mensen door' (Huub Oosterhuis). Ook nieuwsgierig wat dit tweeweg brengt? Kom naar de Ichthuskerk op zondag 18 november om 19.30 uur.

Joke den Hertog
T (079) 331 58 55

DANKDAG VOOR GEWAS EN ARBEID

'Alles geef ik U!'

KINDERDIENST • Op woensdag 7 november is het Dankdag voor gewas en arbeid. Een jaarlijkse dag om stil te staan bij het voedsel dat groeit en waarvan we mogen eten. Een dag ook om stil te staan bij de manier waarop we ons dagelijks brood verdienen en ontvangen.

's Middags om 14.30 uur is er in de Oosterkerk een dienst speciaal voor kinderen, waarbij natuurlijk ouders, grootouders, en alle anderen van harte welkom zijn. Het thema is: 'Alles geef ik U!', aan de hand van het bijbelgedeelte Markus 12:38-44 en aangereikt door de landelijke jeugdorganisatie HGJB. Jezus ziet dat een weduwe in de tempel in Jeruzalem haar hele levensonderhoud weggeeft: voor God. Bij wat de rijken aan geld in de offerkist werpen, lijkt wat de

weduwe geeft niet veel voor te stellen. Maar Jezus schat het op waarde als het uit liefde wordt gedaan. Omdat God ons alles geeft, mogen wij alles wat we zijn en hebben aan Hem teruggeven. Op Dankdag is het goed om erbij stil te staan dat 'geven' een uiting is van dankbaarheid en vertrouwen. Ook in de avonddienst van 19.30 uur wordt dit thema uitgediept.

7 november, 14.30 uur kinderdienst, Oosterkerk, Oosterheemplein 320

4 NOVEMBER

- In de Oude Kerk staat voorafgaand aan de Dankdag de zondagmorgen dienst van 10.00 uur in het teken van de dankbaarheid voor alles wat wij ontvangen hebben en nog krijgen.
- In De Oase wordt op deze zondagmorgen gelezen uit Openbaring 4, over de troon van God. We voegen ons in het koor van lofzegging en dank, met onze aandacht voor de Dankdag.
- In De Regenboog is er in de zondagmorgendienst aandacht voor de duurzaamheid van de aarde. Wat betekent het dat God bevrijder, 'losser' is van de aarde? Wat betekent het dat ik weet dat mijn 'losser' leeft?

ALGEMEEN

- ▶ **'De aarde bracht voort'**
Serie gesprekken over christelijk geloof en evolutie
5 november, 20.00 uur,
Het Kompas, Piet Heinplein 13
- ▶ **Kleur bekennen**
Geloofsgesprek over de bronnen van geloof
14 november, 20.00 uur
De Lichtzijde, Broekwegzijde 196
E flip.bakker@gmail.com

OOSTERKERK

- ▶ **Senioren Bijbelkring**
6 en 27 november, 10.30 uur
- ▶ **Vrouwenontmoetingsochtend**
35 jaar Friedienstimme
15 november, 10.00 uur
E cadvandorp@gmail.com
- ▶ **Groene Senioren**
Vervoer over vaart en vliet
28 november, 14.30 uur
E nico.geleijnse@gmail.com

— Advertenties —

Zoekt u iemand die uw administratie kan doen, maar kunt u deze niet in dienst nemen?

Hebt u iets te veel financiële administratie omhanden?

Vindt u uw administratie eigenlijk vervelend en tijdrovend werk?

Van der Kruk Consultancy
DÉ OPLOSSING VOOR UW ADMINISTRATIE

Ing. Nettie van der Kruk
T (06) 371 55 371
E contact@vanderkrukconsultancy.nl
I www.vanderkrukconsultancy.nl

MONDIAL MOVERS
Verhuisbedrijf Henneken

Professionele verhuizers van huis uit.

- Particuliere verhuizingen
- Kantoor- en bedrijfsverhuizingen
- Nationale- en internationale verhuizingen • Verhuishwinkel
- Verwarmde en beveiligde inboedel-/archiefopslag

Goudstraat 51
2718 RD Zoetermeer
Telefoon: +31 (0)79-361 13 68

E-mail: info@henneken.nl
Internet: www.henneken.nl

ZORG VERHUIZER
2013

ERKENDE VERHUIZERS

Zie voor actuele en uitgebreide informatie van deze activiteiten de nieuwe brochure **Gaandeweg 2018-2019** en de link naar de digitale versie hiervan via www.kerkinzoetermeer.nl/agenda.php

THEMA

DE PELGRIM

Novemberprogramma

W www.depelgrimzoetermeer.nl

Iedere werkdag	7.30 uur	Ochtendgebed
Elke donderdag	10.00 uur	Koffieochtend in de huiskamer
1 november	12.00 uur	Middagviering: De kleur van verlangen
6 november	13.30 uur	Meditatie: tekst van Etty Hillesum
8 november	12.00 uur	Middagviering: De kleur van de geliefden
	19.45 uur	Lezen met het hart
	20.00 uur	Omgaan met verlies (1) – De Wijngaard
9 november	17.30 uur	Kookworkshop: Herfstmenu
13 november	19.30 uur	Stiltewandeling: Winter – de Balij
14 november	19.30 uur	Hoe word ik groen- of blauwgelovig? (1)
15 november	12.00 uur	Middagviering: De kleur van de thuiskomst
20 november	13.30 uur	Meditatie: methodiek innerlijk gebed
22 november	12.00 uur	De Bovenkamer
	20.00 uur	Omgaan met verlies (2) – De Wijngaard
25 november	19.30 uur	Taizéviering – De Wijngaard
29 november	12.00 uur	De Bovenkamer
	20.00 uur	Innerlijke pelgrimage

Wilt u ook onze digitale Nieuwsbrief ontvangen? E info@depelgrim.nl

Middagvieringen en De Bovenkamer

Wil je samen met anderen zoeken naar stilte en bezinning? In november eerst nog welkom in de kerkzaal voor een meditatieve middagviering in de serie 'De kleuren van de liefde' met werk van Marc Chagall. Daarna staat vanaf 22 november iedere donderdagmiddag vanaf 11.30 uur de deur van De Bovenkamer in de Pelgrimskerk open voor een eenvoudige viering met stilte, psalm, bijbelgedeelte, meditatie, zang en gebed. Op weg naar Kerst is het thema: Hoop.

Joke Westerhof T 316 93 79
E tomenjoke.westerhof@planet.nl

Omgaan met verlies: 'Noem mijn naam'

Voor ieder die iemand verliest die hem of haar dierbaar was, is het anders. Wat kan helpen, is inzicht in de weg die je als rouwende gaat. Drie avonden in De Wijngaard: 8 en 22 november en 6 december om 20.00 uur, Moeder Teresasingel 100.

Informatie en opgave: T 361 20 22
E hvdbeit@ziggo.nl T 361 34 03
E marga_boven@ziggo.nl

Stiltewandeling

Op 13 november is er om 20.30 uur vanaf de Balijhoeve een stiltewandeling, na de diaconale maaltijd in De Regenboog (dus niet op 6 november!). Zoals Israël te maken had met een woestijntocht, getekend door warmte en droogte, hebben wij te maken met de koude

wintermaanden. Al wandelend mediteren we over deze dingen.

Innerlijke pelgrimage

Op 29 november om 20.00 uur vervolgt de cursus Innerlijke pelgrimage (dus niet op 15 november!). Het gaat over onze levensweg, de omvorming die we doormaken en over dingen waar je steeds tegen aan blijft lopen.

Herfstmenu

Kookworkshop met feestelijk biologisch viergangendiner, georganiseerd door Vegan Church, met veel ruimte voor ontmoeting en geloofsgesprek, mede in relatie tot Gods liefde voor al wat leeft.

17.30 uur, 9 november, 't Centrum € 25; aanmelden uiterlijk 5 november
W www.veganchurch.nl/winkel

Hoe word ik groen- of blauwgelovig? (1)

Een boeiende interactieve lezing over hoe je als christen groen (of blauw met het oog op de oceanen) bezig kunt zijn, 'samen met God en je winkelmandje'. Tweede avond op 10 april. Ook bijzonder te volgen.

19.30-22.00 uur, 14 november (deel 1); € 5; aanmelden uiterlijk 10 november
W www.veganchurch.nl/winkel; meer in Gaandeweg op www.kerkinzoetermeer.nl

Kinderkookclub: elke keer weer genieten

Drie woensdagen op rij samen koken en lekker opeten en de vierde keer een driegangenmaaltijd voor twee gasten per kind. 'Er wordt internationaal gekookt of met het seizoen mee, soms de eigen favorieten als pizza of lasagne, of bijvoorbeeld Aziatisch.' Annemieke regelt de uitnodigingen en doet de inkopen, bij de kooksessies helpen nog twee of drie anderen. 'Sommige kinderen hebben al wat ervaring, anderen helemaal

niet. Dat merk je gauw genoeg. De eerste keer staat er geen varkensvlees op het menu, omdat je niet weet of er moslimkinderen bij zijn.'

'Dag God'

'Tijdens het koken wordt er over van alles gepraat. Grapjes, maar ook zomaar interessante gesprekken. Bijvoorbeeld over schepping en evolutie: hoe is dat ontstaan? Of als iemand dichtbij overlijdt: wat geloof je dan?'

INTERVIEW • 'Geweldig vinden ze het. Ze willen het liefst de volgende keer meteen weer meedoen.' Annemieke de Hoop-de Blois regelt drie keer per jaar de lekkerste menuutjes, die zes jonge koks van 9 tot 12 jaar zelf in Perron Centrum klaarmaken.

We koken in de keuken van de Oosterkerk en bidden altijd voor de maaltijd. 'Mag ik ook een keertje bidden?' vragen ze soms. Dan hoor je ineens heel direct: 'Dag God', net als tegen een vriendje.'

Laagdrempelig

'Doordat we de vierde keer voor gasten koken, is het leuk dat ook familie en vrienden op een laagdrempelige manier het kerkgebouw in komen. Ouders of opa's en oma's komen zo nog eens voor een kop koffie, lunch of Perronmeeting op zondag. Samen koken en eten verbindt. Je kunt ook iets meegeven over voeding en gezond eten. Het is genieten om lekker met de kinderen bezig te zijn en open gesprekken te hebben.'

• Marieke van der Giessen-van Velzen

PERRON

W www.perron-oosterheem.nl

Open middag

Iedere dinsdagmiddag van 13.00-16.00 uur is Perron Centrum, Oosterheemplein 320, open. Van harte welkom voor stilte en ontmoeting.

Ontmoetingslunch

Iedere vrijdag om 12.30 uur een goede lunch voor iedereen die wil aanschuiven. Welkom!

Rock Solid

Club voor 7-8-groepers en brugklassers van 19.00-20.00 uur.

13 november: 30 seconds
27 november: Escape Room

Breiclub

Gezellig samen breien en haken.
12 en 26 november
14.00 uur.

HALTE 2717

W www.halte2717.nl

Oktoberprogramma

Inloop: elke di en do 10.00-14.00 uur, elke wo 10.00-16.00 uur

Pastoraal spreekuur: elke woensdagmorgen 10.00 uur

Buurtpunt: elke woensdag 13.00-14.00 uur

2 november	15.00 uur	Senioren Actief: Oog voor anderen kan veel veranderen → kennismaken met andere culturen
	19.30 uur	Herdenkingsbijeenkomst
7 november	14.00 uur	Wandelen
	10.00 uur	Schrijfcafé
14 november	14.00 uur	Spelletjes
	18.00 uur	Buurtmaaltijd – Bus 63
21 november	14.00 uur	Handwerken
26 november	13.00 uur	Gesprek over levensvragen: 'Kijk!' – De Compositie, Caesar Franckrode 62-64
28 november	18.00 uur	Buurtmaaltijd – Bus 63
	20.00 uur	Géén Geloven in gesprek – we schuiven aan bij de Dag van de Dialoog, georganiseerd door het ILOZ in het Forum Stadhuis (zie pagina 2)

Herdenken in Buytenwegh

November is de maand van gedenken. In sommige kerken gebeurt dat aan het begin van de maand, in andere kerken op de laatste zondag van november. November is ook een donkere maand, als vanzelf denk je aan mensen die gestorven zijn en die je mist. Daarom neemt Halte 2717 het initiatief om daar bij stil te staan. Niet allereerst vanuit een bepaalde geloofsrichting,

maar als steun voor iedereen die iemand mist. De vrijwilligers van Halte 2717 staan op woensdag 31 oktober in het winkelcentrum in Buytenwegh om mensen uit te nodigen om 's avonds 2 november om 19.30 uur naar de Carry van Bruggenhove 25 te komen voor een korte en stijlvolle herdenkingsbijeenkomst met muziek, het noemen van namen, en rozen. Wees welkom!

De inloop van Halte 2717 is nu te vinden bij buurtvereniging De Hoveniers in 'Ons Honk', Carry van Bruggenhove 27, 2717 XT Zoetermeer
Buurtpastor Johan Roest T 06-8263 7362

INLOOPHUIS DE REGENBOOG

Elke vrijdag van 10.00-13.00 uur. Middagpauzediens (MPD) van 12.00-12.30 uur. Elke vierde vrijdag maaltijd om 12.00 uur.

datum	voorganger	muzikale begeleiding	bijzonderheden
2-11	Ab de Raad		Jan van Vliet
9-11	Hans van der Bilt	Jacques van Oosterom	pannenkoeken eten
16-11	Petra Vossegat	Paul Pettinga	opgeven maaltijd
23-11	geen MPD		warme maaltijd
30-11	Marga Schipper	Aad Baak	

Wil Bettenhousen-Baak T 361 33 65 W www.pwgderegenboog.nl > Inloophuis

Inloophuis 15 jaar! Op weg naar de jubileum-maaltijd op vrijdag 19 oktober.
Foto: Mieke Brak

OPEN ICHTHUS INLOOPACTIVITEITEN

Ichthuskerk, Parkdreef 258 W openichthus.nl

Inloopochtend

Iedere woensdagmorgen is er in de Ichthuskerk vanaf 10.00 uur inloopochtend met koffie, thee en gesprek. Van 10.00-11.00 uur is er altijd ook een van de predikanten aanwezig.

Inloopmiddag

Iedere laatste dinsdag van de maand organiseren we in de Ichthuskerk een inloopmiddag van 14.00-16.00 uur. Op 27 november gaan we samen zingen. Opgeven hoeft niet.

8 NOVEMBER

Kleding- en speelgoedruilbeurs

Op donderdag 8 november om 19.30 uur is er een kleding- en speelgoedruilbeurs bij Open Ichthus. Je mag die avond zelf max. 5 stuks kleding (dames-, heren- en kinderkleding) en max. 5 stuks speelgoed inbrengen. Dit kun je tegen andere kleding en speelgoed ruilen. Alles gaat met gesloten beurs. Dus gooi nu geen kleding of speelgoed weg, maar neem dit mee naar de Ichthuskerk en kom zelf ook iets moois uitzoeken. Altijd leuk met het oog op de komende feestdagen, goed voor het milieu en delen maakt iedereen blij!

GEBEDSMOMENTEN

▶ **Oude Kerk** Elke maandag van 19.00-20.00 uur in Wijkgebouw Dorpsstraat 57

▶ **Oosterkerk** Om de week op woensdag van 19.00-20.00 uur:

- 14 november: we bidden voor gehandicapten en langdurig zieken, het werk van Perron en de Perronmeetings, het volk Israël.
- 28 november: gebed voor allen die rouwen en verdriet hebben om een gemis, voor de komende adventsperiode, catechese en Kinderkerk.

INLOOPHUIS OUDE KERK

Elke dinsdag van 10.00-12.00 uur is Wijkgebouw Dorpsstraat 57 open voor een praatje, een kop koffie of thee, tijdschrift of spelletje, of om er gewoon even 'te zijn'. Van harte welkom, open voor iedereen!

OPEN DEUREN IN MEERZICHT

Elke dinsdag van 11.30-13.30 uur in De Oase, Kerkenbos 8, gezellig samen je lunch opeten of tijd voor een gesprek, de krant of een spel. De kerkzaal is open voor stilte, persoonlijk gebed of meditatie.

GEBED VOOR ZOETERMEER

De Interkerkelijke Gebedsgroep Zoetermeer bidt maandelijks voor alle mogelijke onderwerpen die Zoetermeer betreffen. Ook hart voor onze stad? Wees welkom.

Iedere eerste vrijdag van de maand
19.00-20.00 uur E fam-nebbeling@planet.nl

JONGERENTHEATER

Focus oefent 'Morgen komt!'

PORTRET • Ze zijn hard aan het oefenen in de Ichthuskerk. Zo'n twintig spelers tussen 10 en 18 jaar doen hun uiterste best om een stuk vol persoonlijke levensverhalen op de planken te brengen.

Levensverhalen van jongeren die om welke reden dan ook in een tehuis komen, omdat een veilig thuis ontbreekt. Het stuk 'Morgen komt!' van Vera Wildemans biedt een indringende en soms wat rauwe inkijk in de wereld van kwetsbare jongeren.

Unieke samenwerking

Christelijke jongerentheatervereniging Focus speelt al sinds 1997 stukken. Sinds een aantal jaren is de Ichthuskerk de thuishaven. In de beginjaren richtte Focus zich met name op kerkelijke jeugd en hun vrienden, maar de groep is en was altijd open voor iedereen met of zonder band met de kerk. Sinds twee jaar is een grote groep jongere spelers bij Focus neergestreken, niet zelden bestaande

uit jongeren die contributie niet zomaar kunnen ophoesten. Door creatief te zijn met inkomsten en door de unieke samenwerking met de kerk kan Focus de kosten beperken tot een vrijwillige bijdrage. Zij die dat kunnen dragen wat meer bij.

Niet per se de beste speler de grootste rol

Maatschappelijke boodschap

Hoewel kerkelijke afkomst niet van belang is en een breed publiek welkom is, verloochent Focus de roots niet. Dat uit zich in de manier van omgang met elkaar. Iedereen krijgt een rol en niet per se de beste speler de grootste. Ook de stukken die

worden opgevoerd hebben bijna altijd een maatschappelijke boodschap. Focus werkt waar dat kan ook altijd mee aan andere creatieve uitingen in de kerk, zoals de Top2000-diensten, muziekavonden en kerstvieringen. Focus draagt zo veel bij aan een echte 'Open Ichthus'!

Ook meespelen? Meld je aan. Toneelervaring niet vereist. Elke maandag van 20.00-21.30 uur, Ichthuskerk. Johan Roest T 319 02 97 E cjtvmfocus@gmail.com W www.pwzn.nl/jeugd/focus

• Johan Roest

Voor de echte planners: op 14, 15 en 16 februari 2019 wordt het toneelstuk 'Morgen komt!' van Vera Wildemans opgevoerd in de Ichthuskerk. Het doet denken aan de film en het boek *One flew over the cuckoo's nest*... Aanrader!

Regenboogcantorij bestaat 25 jaar

INTERVIEW • In november is het vijfentwintig jaar geleden dat de cantorij van de Regenbooggemeente werd opgericht. Wilmy van Wattum, voorzitter en lid van het eerste uur, haalt herinneringen op uit de enthousiaste begintijd en vertelt over de inspirerende jaren die volgden.

Voorzitter Wilmy van Wattum (met streepjesshirt) is Regenboog-cantorijlid van het eerste uur. Oprichter en dirigent Dick van den Bosch staat rechts op de foto.

'Tijdens de Gemeentezondag op 12 september 1993 waren de deelnemers aan een Workshop Zingen zo enthousiast', vertelt Wilmy, 'dat cantor-organist Dick van den Bosch het idee opperde om een cantorij op te richten.'

Eerste optreden

'De eerste repetitie vond twee maanden later plaats op dinsdag 2 november. De cantorij maakte deel uit van de toen nog Hervormde gemeente, die in het begin van de wijk Rokkeveen kerkte in de school aan het Saturnusgeel. We repeteerden in het begin ook bij leden thuis. Met een aantal mensen – vier van hen zijn nog altijd lid van de Regenboogcantorij! – is toen hard geoefend op drie liederen die wij met Kerst dat jaar in een eerste optreden ten gehore hebben gebracht.'

LangeLand-traditie

'Daarna hebben we aan veel diensten in de school en later in De Regenboog meegewerkt, zoals in de Stille Week en met Kerst, later ook met Allerzielen en Pasen in het LangeLand Ziekenhuis. Dit laatste werd een van beide kanten gewaardeerde traditie, die zich ook nu nog lijkt voort te zetten in de oecumenische vieringen daar. Vanuit toenmalige contacten van de Hervormde gemeente met een kerkelijke gemeente in Oberhausen hebben we in het begin van ons bestaan een leuk en inspirerend uitwisselingsweekend gehad.'

en Mendelssohn, al dan niet uitgevoerd met solisten en instrumentalisten.'

Inspirerende cantor

'Dick van den Bosch heeft met zijn grote kennis van kerkmuziek, zijn gedrevenheid en geduld de cantorij al die jaren geleid. We hebben altijd met veel plezier samen met Dick gezongen en ons door hem laten inspireren. Veel ook hebben we van hem geleerd, we zijn hem daarvoor veel dank verschuldigd. Dick heeft nu wegens ernstige ziekte het 'dirigentenstokje' overgedragen aan Arie Vooijs, met wie wij kort geleden een nieuwe start hebben gemaakt.'

Breed kerkmuziekrepertoire

'We hebben een breed repertoire opgebouwd. Van liederen van Huub Oosterhuis, liederen uit het 'oude' Liedboek voor de Kerken van onder andere Willem Vogel en Sytze de Vries, liederen van Taizé en Iona tot motetten en cantates van Bach, Buxtehude

W pwgrv.home.xs4all.nl/cantorij voor optredens en missie van de Regenboogcantorij. De cantorij werkt op 11 en 25 november 's morgens mee aan de dienst in De Regenboog en op 23 december 's avonds in het LangeLand Ziekenhuis.

• Jan Blankespoor

AGENDA

Alle culturele activiteiten met toelichting staan ook op www.kerkinzoetermeer.nl

Stichting Concerten
Oude Kerk Zoetermeer

Lunchpauzeconcerten
Elke woensdag 12.45-13.15 uur

- 31 okt** Ronald de Jong – orgel
- 7 nov** Henk Linker – piano, klavecimbel, orgel; Valeria Boermistrova – sopraan
- 14 nov** Fernando Riscado Cordas – gitaar
- 21 nov** Isabella van Dooren – piano
Maaïke Peeters – cello
- 28 nov** Catherine Mooreland – harp

Toegang gratis; deурcollecte
W www.concertenzoetermeer.nl

17 NOVEMBER
Orgel+trompet

Orgel-plus-concert door Ronald de Jong op het monumentale Lohman-orgel uit 1838 samen met Maurice van Dijk op trompet. Op het programma staan werken van R. Heath, J. Clarke, G. Fauré, J.B. Buterne, A. Hollins en L. Vierne. De kerkzaal is open vanaf 19.30 uur. Koffie of thee in het koor van de kerk. Voorafgaand aan het concert geven de musici een toelichting op het programma.

17 november, 20.00 uur, Oude Kerk; t/m 17 jaar gratis, 18 t/m 64 jaar € 10, vanaf 65 jaar € 7, korting voor SCOKZ-donateurs; mede mogelijk gemaakt door Floravontuur Promotie Zoetermeer

16 NOVEMBER
William Byrd Ensemble zingt in Oude Kerk

Onder de titel 'far away, zithers play' zingt het William Byrd Vocaal Ensemble uit Leiden onder leiding van Nico van der Meel en met medewerking van pianist Jean-Baptiste Milon volksmuziek, onder meer: 'Four Slovák Songs' van Bartók, 'Die Wasserfee' van Rheinberger, van Brahms 'Vier Zigeunerlieder', van Elgar 'From the Bavarian Highlands'.

20.15 uur, € 12,50/€ 15
W www.williambyrd.nl

17 NOVEMBER
Lied van hemel en aarde

Aandacht voor de stem door middel van zingen en stilte onder leiding van Liselet van Gent. De verbinding tussen stem en ziel geeft ruimte en ontspanning.

10.00 uur, Adventskerk; € 10
W www.liselet-zingen.nl

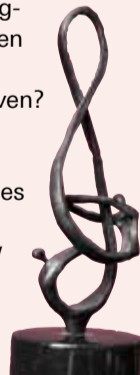
OPROEP
Kom zingen bij Cantica!

Waarom?
Omdat je graag wilt zingen bij een goed koor en omdat je van klassieke muziek houdt. Omdat je het geloof graag zingend uit wilt dragen. Omdat jij je stem wilt ontwikkelen. Omdat je het leuk vindt om je partij thuis in te studeren.

Daarom!
Daarom meld jij je aan bij Cantica en kom je ons ensemble versterken. Zeker als je bas of sopraan zingt. Naast veel zangplezier werk je aan een goede stemvorming. Een avond mee beleven? Welkom!

Of vraag een gratis stemtest en een advies van onze dirigent.

W www.cvecantica.nl
E secretaris@cvecantica.nl
T (079) 3317422

9 EN 10 NOVEMBER
Herdenken met 'The Armed Man'

Oratorium-koor Cantando Pijnacker onder leiding

van Hans van Rutten voert samen met het Delfts Symphonie Orkest en solisten 'The Armed Man – A Mass for Peace' van Karl Jenkins uit. Met deze uitvoering geeft Cantando gestalte aan het herdenken en aandacht geven aan slachtoffers van oorlogsgeweld.

20.15 uur; DSVP Sporthal, Sportlaan 4, Pijnacker; € 20
W concertcantando@gmail.com

START 1 NOVEMBER
Kerstproject Worship Kids

Zin om mee te zingen met Worship Kids tijdens het kerstconcert op zaterdag 22 december? Geef je dan op! We repeteren elke donderdagavond van 18.45-19.30 uur in de Oosterkerk.

E arianne.hak@kpnmail.nl

28 NOVEMBER
Regenboogconcert 'Inspiration Bach'

Solo-fluitiste Juliette Hurel van het Rotterdams Philharmonisch Orkest woont inmiddels 25 jaar in Nederland en viert dat met een cd getiteld 'Inspiration'. Samen met sopraan Maïlys de Villoutreys, violist Hed Yaron Meirson, cellist Alexis Bove en klavecijnist Patrick Ayrton brengt zij een gevarieerd programma met onder meer twee triosonates van Johann Sebastian Bach en diverse aria's uit het Paasoratorium, de Kaffee-cantate en de cantate 'Ich habe genug'. Juliette zal persoonlijk de stukken toelichten en de cd 'Inspiration' is uiteraard te koop.

28 november, 20.15 uur, De Regenboog, Nathaliegang; € 15, tot 25 jaar € 5 W www.regenboogmuziek.nl

Advertentie

CD PRESENTATIE & CONCERT

WACHET AUF!

IDDO VAN DER GIESSEN | ORGEL | JORAM VAN KETEL | TROMBONE

Zaterdag 1 december, 15.00 uur
Goede Herderkerk, Rotterdam Schiebroek

samenspel & orgel solo
Mendelssohn | Bach | Koetsier | Wammes | Guilmant

www.iddovandergiesen.nl

'Ik ben dankbaar dat ik met de Regenboogcantorij een nieuwe fase in mag gaan, om samen God met hart en ziel muzikaal te eren.'

Arie Vooijs

LEESROOSTER

Elke dag de Bijbel open

Deze korte lezingen worden bij het middaggebed in Taizé gelezen. Ze kunnen gedurende de dag overwogen worden. De verwijzing geeft de herkomst van de tekst aan. Soms betreft het een verwijzing naar een uitgebreider bijbelgedeelte, voor hen die het tekstverband willen leren kennen.

WO. 31 OKTOBER - Spr 4:23

Van alles waarover je waakt, waak vooral over je hart, het is de bron van je leven.

DO. 1 NOVEMBER - Ef 1:3-14

In Christus heeft God, voordat de wereld gegrondvest werd, ons vol liefde uitgekozen om voor hem heilig en zuiver te zijn.

VR. 2 NOVEMBER - Mt 11:2-11

Jezus zei tot de leerlingen van Johannes de Doper: Zeg wat jullie horen en zien: blinden kunnen weer zien en verlamden weer lopen, mensen met huidvraat worden gereinigd en doven kunnen weer horen, doden worden opgewekt en aan armen wordt het goede nieuws bekendgemaakt.

ZA. 3 NOVEMBER - Ef 3:14-21

Moge God uw innerlijke wezen kracht en sterkte schenken door zijn Geest, zodat door uw geloof Christus kan gaan wonen in uw hart.

ZON. 4 NOVEMBER - Mc 12:28-34

Jezus zegt: Heb de Heer, uw God, lief met heel uw hart en met heel uw ziel en met heel uw kracht. Heb uw naaste lief als uzelf. Er zijn geen geboden belangrijker dan deze.

MA. 5 NOVEMBER - Ps 30

Heer, u hebt mijn klacht veranderd in een dans. Mijn ziel zal voor u zingen en niet zwijgen. Mijn God, u wil ik eeuwig loven.

DI. 6 NOVEMBER - Lc 12:13-21

Jezus zegt: Hoed je voor iedere vorm van hebzucht, want iemands leven hangt niet af van zijn bezittingen, zelfs niet wanneer hij die in overvloed heeft.

WO. 7 NOVEMBER - Lc 6:12-19

Op een van die dagen trok Jezus zich terug op de berg om te bidden. De hele nacht bleef hij tot God bidden.

DO. 8 NOVEMBER - Mt 18:1-10

Jezus zegt: Waak ervoor ook maar een van deze geringen die in mij geloofd te verachten. Want ik zeg jullie: hun engelen in de hemel aanschouwen onophoudelijk het gelaat van mijn hemelse Vader.

VR. 9 NOVEMBER - Js 62:1-5

Uit de profeet Jesaja: Omwille van mijn volk ben ik niet stil, totdat het licht van haar gerechtigheid daagt.

ZA. 10 NOVEMBER 1 Kor 15:12-28

Paulus schreef: Christus is uit de dood opgewekt. Zoals wij door Adam allen sterven, zo zullen wij door Christus allen levend worden gemaakt.

ZON. 11 NOVEMBER - Mc 12:41-44

Jezus zag een arme weduwe, die twee muntjes in de offerkist gooide. Hij zei: Deze arme weduwe heeft meer in de offerkist gedaan dan alle anderen; want die hebben gegeven van hun overvloed, maar zij heeft van haar armoede alles gegeven wat ze had.

MA. 12 NOVEMBER - Ps 62

Vertrouw op God te allen tijde, open voor hem uw hart.

DI. 13 NOVEMBER - Js 56:1-7

Dit zegt de Heer: De vreemdeling die zich met de Heer heeft verbonden, laat hij niet zeggen: "De Heer zondert mij zeker af van zijn volk." Ieder die vasthoudt aan mijn verbond, hem schenken ik vreugde in mijn huis van gebed.

WO. 14 NOVEMBER - Mt 8:5-17

Jezus genas allen die ziek waren, opdat in vervulling ging wat gezegd is door de profeet Jesaja: Hij was het die onze ziekten wegnam en onze kwalen op zich heeft genomen.

DO. 15 NOVEMBER - Nah 1:7-8

De Heer is goed, een vesting in tijden van nood, hij kent wie bij hem schuilen.

VR. 16 NOVEMBER - Ef 1:1-10

In Christus zijn wij door zijn bloed verlost en zijn onze zonden vergeven, dankzij zijn rijke genade.

ZA. 17 NOVEMBER - Lc 4:42-44

Jezus zei: Ik moet het goede nieuws over het koninkrijk van God brengen, want daarvoor ben ik gezonden.

ZON. 18 NOVEMBER - Mc 13:24-32

Jezus zegt: Hemel en aarde zullen verdwijnen, maar mijn woorden zullen nooit verdwijnen.

MA. 19 NOVEMBER - Js 61:1-11

Ik vind grote vreugde in de Heer, mijn hele wezen jubelt om mijn God. Hij deed mij het kleed van de bevrijding aan.

DI. 20 NOVEMBER - Mt 9:9-13

Jezus zag bij het tolhuis een man zitten die Matteüs heette, en hij zei tegen hem: "Volg mij." Hij stond op en volgde hem.

WO. 21 NOVEMBER - Ef 6:18-20

Laat u bij het bidden leiden door de Geest, iedere keer dat u bidt; blijf waakzaam en bid voortdurend voor heel Gods volk.

DO. 22 NOVEMBER - Joh 6:35-40

Jezus zei: Ik ben niet uit de hemel neerge-daald om te doen wat ik wil, maar om te doen wat hij wil die mij gezonden heeft.

VR. 23 NOVEMBER - Heb 1:1-14

Op velerlei wijzen en langs velerlei wegen heeft God in het verleden tot de voorouders gesproken door de profeten, maar nu de tijd ten einde loopt heeft hij tot ons gesproken door zijn Zoon.

ZA. 24 NOVEMBER - Zach 8:16-23

Hier moeten jullie je aan houden: Spreek de waarheid tegen elkaar, bewaar de vrede door eerlijk en rechtvaardig recht te spreken.

ZON. 25 NOVEMBER - Joh 18:33-37

Jezus zei tot Pilatus: Ik ben geboren en naar de wereld gekomen om van de waarheid te getuigen, en ieder die de waarheid is toege-daan, luistert naar wat ik zeg.

MA. 26 NOVEMBER - Hos 11:1-9

De Heer zegt: Toen mijn volk nog een kind was, had ik het lief. Zacht leidde ik hen, aan koorden van liefde trok ik hen mee.

DI. 27 NOVEMBER - Da 3:51-90 (A:65-67)

Al wie nederig is en God vereert, prijs de Heer, bezing hem in eeuwigheid. Eeuwig duurt zijn erbarmen.

WO. 28 NOVEMBER - Ex 20:1-21

God sprak: Ik ben de Heer, uw God, die u uit de slavernij heeft bevrijd. Vereer naast mij geen andere goden.

DO. 29 NOVEMBER - Heb 13:17-25

Moge de God van de vrede, die onze Heer Jezus, de machtige herder van de schapen, van de doden heeft weggeleid, u toerusten met al het goede, zodat u zijn wil kunt doen.

VR. 30 NOVEMBER - Ps 19

De wet van de Heer is volmaakt: levenskracht voor de mens. De bevelen van de Heer zijn eenduidig: vreugde voor het hart.

ZA. 1 DECEMBER - 1 Pe 3:8-12

Petrus schreef: Vergeld geen kwaad met kwaad. Streef voortdurend vrede na.

THEMA

WERELDVOEDSEL DAG

Denk mondiaal en werk lokaal

VERSLAG • Wereldvoedseldag is in 1979 door de Verenigde Naties in het leven geroepen om wereldwijd aandacht te vragen voor voedselzekerheid. Dit jaar werd deze dag in Nederland op 13 oktober in Den Bosch gehouden. Dat er aandacht gevraagd wordt voor het wereldvoedselprobleem is vanzelfsprekend. Op dit moment hebben 821 miljoen mensen structureel te weinig te eten: één op de negen mensen lijdt honger.

Dit aantal wordt alleen maar groter, onder andere omdat de omstandigheden waarin voedsel geproduceerd wordt door klimaatverandering en overbevolking steeds slechter worden. Aan de andere kant zijn er bijna twee keer zoveel mensen met overgewicht. In Den Bosch ging het daarom over duurzaamheid, verspilling, dierenwelzijn, gezonde voeding en technologie, waarmee de productie van de verdeling van voedsel kan worden verbeterd en de productie kan worden verhoogd. Door de gezondheidsraad wordt al jaren geadviseerd dat je gezond kunt blijven door vooral gevarieerd te eten met veel groenten en fruit, niet te veel frisdrank te drinken en niet te snoepen. Maar steeds minder mensen kunnen gezond eten, velen moeten zich voeden met goedkoop gemaksvoedsel.

In de Zuid-Afrikaanse Oostkaap bezochten wij een school in Mtatha (of: Umtata), waar 600 kinderen hun enige dagelijkse maaltijd kregen: maispap of rijst, een enkele keer met vis.

Economisch verdeelprobleem

Volgens Jaap Seidell, hoogleraar voeding en gezondheid, is niet te voorspellen wat er de komende dertig jaar wat betreft voedsel en gezondheid gaat veranderen. 'Je kunt wel vooruitkijken: bevolkingsgroei, klimaatverandering, verstedelijking en uitputting van

vruchtbare grond en weinig schoon drinkwater. Het wordt een hele klus om voor iedereen genoeg en gezond voedsel te garanderen (...). Er heeft nog niemand een oplossing gevonden voor het bevoorraden van grote nieuwe steden in de toekomst (...). Seidell geeft aan dat voedseltekort op dit moment niet eens het grootste probleem is. 'We hebben vooral een economisch verdeelprobleem.' Dat vereist mondiaal de nodige aandacht maar ook lokaal: 'Zorg dat het verschil tussen arm en rijk niet verder vergroot en dat de voedseldistributie in orde is. Zorg dat er voldoende aandacht is voor voedsel en gezondheid bij kwetsbare groepen. Denk mondiaal en werk lokaal.'

Van de 9.000 koffieboeren in Ethiopië, hebben er 4.500 te kampen met gevolgen van de klimaatverandering.

'Verspillingsfabriek'

Omdat Wereldvoedseldag dit jaar in het bourgondische Brabant werd gehouden waren er veel voorbeelden hoe in deze regio aan gezonde voeding gewerkt wordt. De 'verspillingsfabriek' bood een excursie aan waar je kon proeven hoe van weggegooid groenten de meest verrukkelijke soepen worden gemaakt. Minister Carola Schouten – zelf verhinderd, maar vertegenwoordigd door secretaris-generaal Sonnema – toonde aan dat Nederland een belangrijke rol speelt in de wereldvoedselproductie en nodigde jongeren uit om zich meer hierop te oriënteren bij hun studiekeuze.

In juli stonden we bij een maisboer in Overijssel op de camping: hij kon zijn hele oogst weggooien vanwege de extreme droogte deze zomer.

• Jan Blankespoor

9 NOVEMBER

Dorcas Voedselactie

Op zondag 4 november worden voor de jaarlijkse Dorcas Voedselactie de boodschappenlijstjes uitgedeeld in de Oude Kerk, Morgenster- en Oosterkerk. Ook kleding, schoenen, dekens en witgoed zijn meer dan welkom voor stichting Kom Over En Help (KOEH) die deze hulpgoederen verspreidt in een aantal Oost-Europese landen.

2 literflessen zonnebloemolie (plastic)
1 blik fruit (800 gr.)
1 doos Liga (geen Milkbreak)
2 potten jam
2 blikken groente (800 gr.)
2 doosjes thee
3 kilozakken of- pakken rijst
1 pakje theebiscuit
3 zakken of pakken pasta (per 500 gr.)
1 pak suiker (kilo)
2 blikken witte/bruine bonen (800 gr.)
2 tandenborstels en 2 tandpasta
1 blik limonadesiroop (geen plastic)

Inleveren: vrijdag 9 november

18.00-19.30 uur Morgensterkerk

- Ynze Velzen - DIAKEN OOSTERKERK
- Joke van der Kruk - DIAKEN OUDE KERK

13 NOVEMBER

Ethiopië-avond

Zin in een 'wereldmaaltijd' en uit de eerste hand horen hoe de Protestantse Kerk betrokken is bij de strijd tegen ondervoeding en hongersnood?

Door de verandering van het klimaat kampen grote delen van Ethiopië met langdurige droogte. Meer dan vijf miljoen mensen hebben dringend hulp nodig. Daarom heeft Kerk in Actie samen met Ethiopische kerkelijke partners het project 'Droogtebestrijding in Ethiopië' opgezet. Verschillende Zoetermeerse wijk-gemeenten zijn hierbij betrokken. Op dinsdag 13 november is er in De Oase een themabijeenkomst over de wereldvoedselproblematiek en de droogtebestrijding in Ethiopië. Vanaf 18.00 uur genieten van een heerlijke wereldmaaltijd met onder meer Ethiopische gerechten. Aansluitend is er om 19.45 uur een presentatie door Jeroen Jurriens, relatiebeheerder bij Kerk in Actie.

Mee-eten? Opgeven uiterlijk 9 november
E diakonievandeoase@gmail.com

• Joost Boogaard

ZWO PLATFORM ZOETERMEER

UITGELEZEN

Voedsel voor lichaam én geest

Twee creatieve clarissen van stadsklooster De Bron in Nijmegen brengen in hun boek 'Clara's bron' drie elementen samen. Allereerst is er de spiritualiteit van Clara, eerste navolster van Franciscus van Assisi, vertaald naar het leven nu. Iedere maand bieden Beatrijs Corveleyn en Elisabeth Luurtsema de lezer daarvoor naast een inspirerende bezinningstekst een tekst over Clara en Franciscus. Dit spirituele element combineren ze met seizoensgebonden en (h)eerlijke recepten die aansluiten bij de trend van gezond en duurzaam leven. Het derde element maakt dit boek een lust voor het oog: foto's en mandala's gemaakt van gebruikte ingrediënten, kruiden

en bloemen uit de kloostertuin.

Volop inspiratie

In onze tijd is zorg voor de schepping hard nodig vanwege de uitbuiting en uitputting door de mens. De schrijfsters willen van Franciscus en Clara geen natuurbeschermers *avant la lettre* maken. Vanuit hun tijd bieden beiden wel volop inspiratie om behoudzaam, respectvol en liefdevol om te gaan met Gods schepping. Clara en Franciscus inspireerden de schrijfsters om anders te kijken naar eenvoudig en duurzaam leven. Wat en hoe Beatrijs kookt is daarvan de uitwerking. Dit spreekt uit haar recepten. Het inspireert Elisabeth om aandachtig en verwonderd de natuur te beleven. Dat wordt zichtbaar

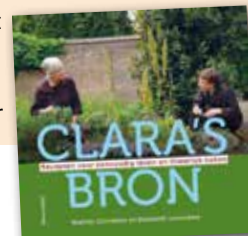
in haar foto's en mandala's waarin zij de schoonheid van de natuur het jaar door laat zien.

Aanrader

Praktische aanwijzingen over verwerking van kliekjes, het bewaren van voedsel en het gebruik van kruiden vindt de lezer naast inspirerende verhalen. Zo voedt dit boek lichaam én geest. Een echte aanrader voor de decembermaand: een geschenk aan een ander of jezelf!

• Joke Westerhof

Beatrijs Corveleyn en Elisabeth Luurtsema, 'Clara's bron. Recepten voor eenvoudig en (h)eerlijk koken', Berne Media 2017, 208 blz., € 19,95

Zie voor de pdf van het leesrooster www.kerkinzoetermeer.nl

Advertentie

ichthus
boekhandel
bijbels boeken muziek

Dorpsstraat 74 / 2712 AM Zoetermeer / 079-3162081

WWW.ICHTHUSBOEKHANDEL.NL